



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,  
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ  
Π/ΘΜΙΑΣ & Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ  
Δ/ΝΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ  
ΤΜΗΜΑ Α΄

Ταχ. Δ/ση: Ανδρέα Παπανδρέου 37  
Τ.Κ. – Πόλη: 15180 Μαρούσι  
Ιστοσελίδα: [www.minedu.gov.gr](http://www.minedu.gov.gr)  
E-mail: [depek\\_spoudon@minedu.gov.gr](mailto:depek_spoudon@minedu.gov.gr)  
Πληροφορίες: Θ. Προπατορίδης  
Τηλέφωνο: 210 344 32 40  
Fax: 210 344 23 65

Βαθμός Ασφαλείας:  
Να διατηρηθεί μέχρι:  
Βαθμός Προτεραιότητας:

Μαρούσι, 14-09-2017  
Αριθ. Πρωτ.: Φ3/152814/Δ4

ΠΡΟΣ:

- Γραφεία Σχολικών Συμβούλων  
(μέσω των Περιφερ. Δ/νσεων Δ.Ε.)
- Δ/νσεις Δ/θμιας Εκπ/σης
- Επαγγελματικά Λύκεια  
(μέσω των Δ/νσεων Δ.Ε.)
- Σιβιτανίδειος Δημόσια Σχολή Τεχνών  
και Επαγγελμάτων  
Θεσσαλονίκης 151, 176 10 Καλλιθέα

ΚΟΙΝ.:

- Περιφερειακές Δ/νσεις Εκπ/σης
- Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής  
Αν. Τσόχα 36, 115 21, Αθήνα

**ΘΕΜΑ: Ύλη και Οδηγίες διδασκαλίας των μαθημάτων Προσανατολισμού της Α΄ τάξης Ημερήσιου και Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. σχ. έτους 2017-2018**

Σε συνέχεια της σχετικής εισήγησης του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Πράξη 34/01-09-2017 Δ.Σ. Ι.Ε.Π.), σας αποστέλλουμε τις παρακάτω οδηγίες για τη διδασκαλία των μαθημάτων Προσανατολισμού «[Ερευνητική Εργασία στην Τεχνολογία](#)» και «[Ζώνη Δημιουργικών Δραστηριοτήτων](#)» της Α΄ τάξης Ημερήσιου και Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. και «[Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός- Ασφάλεια & Υγεία στο Χώρο Εργασίας](#)» της Α΄ τάξης Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. για το σχ. έτος 2017-2018:

## ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ (Ε.Ε.Τ.)

## Α΄ τάξη Ημερήσιου και Εσπερινού ΕΠΑ.Λ.

Περιεχόμενα	
<a href="#">Σκοπός και στόχοι του μαθήματος Ε.Ε.Τ.</a>	σελ. 2
<a href="#">Προτεινόμενη διαδικασία ανάπτυξης μαθήματος Ερευνητική εργασία στην Τεχνολογία (Ε.Ε.Τ.)</a>	σελ. 3
<a href="#">Παιδαγωγικές απαιτήσεις μαθήματος – Συνεργασίες</a>	σελ. 6
<a href="#">Υποστήριξη – αλληλοϋποστήριξη εκπαιδευτικών για το μάθημα</a>	σελ. 8
<a href="#">Παράρτημα Ι – Πηγές επιλογής έργων</a>	σελ. 8
<a href="#">Παράρτημα ΙΙ – Προτεινόμενες Παιδαγωγικές Αναφορές</a>	σελ. 9
<a href="#">Διεθνείς παιδαγωγικές αναφορές και προβληματισμοί</a>	σελ. 9

Το μάθημα «**Ερευνητική Εργασία στην Τεχνολογία**» (Ε.Ε.Τ.) αξιοποιεί τα θετικά στοιχεία και εμπειρίες από προηγούμενες προσπάθειες εισαγωγής διερευνητικών μαθημάτων (Έρευνα – Πειραματισμός Α΄ Λυκείου, Ερευνητικές Εργασίες, Ειδική Θεματική Δραστηριότητα). Η προβλεπόμενη διαδικασία υλοποίησης των Ε.Ε.Τ. είναι η εξής: Διερευνάται το αρχικό ενδιαφέρον των μαθητών/μαθητριών για σπουδές/επάγγελμα καθώς και η ετοιμότητά τους για διεξαγωγή ερευνητικής εργασίας. Οι μαθητές/μαθήτριες χωρίζονται σε ομάδες με βάση τα αρχικά ενδιαφέροντά τους ως προς τις μελλοντικές εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές τους και επιλέγουν ανάλογη εργασία. Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους πραγματοποιούνται 3-4 διαφορετικές εργασίες. Ο ακριβής αριθμός αποφασίζεται από τον/την εκπαιδευτικό σε συμφωνία με τους μαθητές/μαθήτριες της τάξης.

Υποστηρικτικό υλικό προτεινόμενων καθοδηγούμενων δραστηριοτήτων για το μάθημα είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του ΙΕΠ <http://www.iep.edu.gr/el/tee-yliko/165-protaseis-erevnitiki-ergasias-stin-technologia> και μπορεί να αξιοποιηθεί στη διδακτική πράξη κατά την κρίση των εκπαιδευτικών. Επιπροσθέτως, δύναται να αξιοποιηθεί και υλικό από άλλες πηγές, σε συνεργασία με εκπαιδευτικούς αντίστοιχης ειδικότητας.

**Σκοπός και στόχοι του μαθήματος Ε.Ε.Τ.**

Σκοπός του μαθήματος της Ε.Ε.Τ. είναι να φέρει τους μαθητές/μαθήτριες σε επαφή τόσο με την ερευνητική μεθοδολογία όσο και με τις τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται σε διάφορα επαγγέλματα και αντιστοιχούν στους υφιστάμενους τομείς και ειδικότητες του ΕΠΑ.Λ., καθώς και αυτές που χρησιμοποιούνται σε τοπικές παραγωγικές δραστηριότητες.

Συνιστάται να λαμβάνεται υπόψη ότι η Α΄ τάξη του ΕΠΑΛ αποτελεί την τάξη υποδοχής και είναι σημαντικό το Ωρολόγιο Πρόγραμμα και ο τρόπος διεξαγωγής της διδασκαλίας να παρέχουν στους μαθητές/μαθήτριες τη δυνατότητα να ανακαλύψουν τις κλίσεις και τις δεξιότητές τους με πολλαπλούς

τρόπους, καθώς και να τους ενθαρρύνουν και να ενισχύσουν την αυτοεκτίμησή τους μέσα από καινοτόμες δραστηριότητες ομαδικής εργασίας.

Έτσι, μεταξύ άλλων, επιχειρείται, παράλληλα με τη διεύρυνση των προσλαμβανόμενων ερεθισμάτων, να αναπτυχθεί το ενδιαφέρον των μαθητών/ μαθητριών για πιθανές επαγγελματικές διεξόδους τους και το περιεχόμενο των αντίστοιχων σπουδών.

Ο κύριος παιδαγωγικός στόχος του μαθήματος είναι να προσφέρει τις παραπάνω δυνατότητες σε ΟΛΟΥΣ και ΟΛΕΣ τους μαθητές και μαθήτριες, αξιοποιώντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους (κλίσεις, δεξιότητες, ικανότητες, μαθησιακό προφίλ, εμπειρίες, μαθησιακή ετοιμότητα κ.λπ.).

Ο κύριος διδακτικός στόχος του μαθήματος είναι να εισαγάγει τους μαθητές/μαθήτριες στον σχεδιασμό και την υλοποίηση συγκεκριμένου προϊόντος (engineering design), αξιοποιώντας την ερευνητική μεθοδολογία και τις υφιστάμενες τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται στα επαγγέλματα ή και στις τοπικές παραγωγικές δραστηριότητες, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις επιδράσεις στην κοινωνία, στο περιβάλλον και στην ανάπτυξη.

### **Προτεινόμενη διαδικασία ανάπτυξης μαθήματος Ερευνητική εργασία στην Τεχνολογία (Ε.Ε.Τ.)**

Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους προτείνεται κάθε μαθητής/μαθήτρια να πραγματοποιεί, 3 ως 4 δραστηριότητες – έργα. Τα πρώτα κρίνεται σκόπιμο να επιλέγονται από τα προτεινόμενα στην πλατφόρμα του Ι.Ε.Π., ενώ το τελευταίο μπορεί να διαμορφώνεται από μαθητές και εκπαιδευτικούς, αφού ληφθούν υπόψη οι τοπικές παραγωγικές δραστηριότητες και οι εμπειρίες των μαθητών/μαθητριών και του περιβάλλοντός τους (οικογένεια, συγγενείς, φίλοι).

Κατά την εκπόνηση των εργασιών συνιστάται να αξιοποιούνται όλες οι εργαστηριακές και τεχνικές δυνατότητες που παρέχει η σχολική μονάδα, ενώ εκπαιδευτικοί και μαθητές/μαθήτριες θα πρέπει να χρησιμοποιούν/ αξιοποιούν με ασφάλεια τον εργαστηριακό εξοπλισμό με τη συνδρομή των υπευθύνων των εργαστηρίων.

Επίσης, προβλέπεται σχετική ευελιξία στον τρόπο διεξαγωγής του μαθήματος, ιδιαιτέρως κατά την πρώτη φάση εφαρμογής του, το σχολικό έτος 2016-17, με βάση επιλογή θεμάτων από κατάλογο καθοδηγούμενων δραστηριοτήτων – έργων μαθητών ανά τομέα (ειδικότητα) με τη λογική των Ανοιχτών Εκπαιδευτικών Πόρων,<sup>1</sup> τα οποία θα επιλέξουν οι ομάδες μαθητών με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού.

### **1<sup>η</sup> Φάση**

1<sup>η</sup>Φάση – Εισαγωγή στο μάθημα – Διερεύνηση ετοιμότητας μαθητών μέσα από σύντομη επανάληψη των διαδικασιών έρευνας στην Τεχνολογία στο Γυμνάσιο <sup>2</sup>. Αρχικός προβληματισμός για διερεύνηση των αρχικών ενδιαφερόντων των μαθητών/μαθητριών – (Ενδεικτικής διάρκειας δύο εβδομάδων)

---

<sup>1</sup>Δείτε σχετικό πλαίσιο συνεργασίας του Υπουργείου με τη ΕΛΛΑΚ για δράσεις «ανοικτότητας»: <https://ellak.gr/2016/06/plesio-sinergias-gia-to-schediasmo-anaptixi-ke-ipostirixi-draseon-anichtotitas-me-to-ipourgio-pedias-gredou-opensource/> καθώς και το <https://edu.ellak.gr/2016/07/06/simfonia-gia-tin-anikti-ekpedefsi/>

<sup>2</sup>Στο Γυμνάσιο διδάσκεται η Τεχνολογία από την Α' τάξη Γυμνασίου (Ατομικό έργο – μαθαίνω μέσα από την πράξη), συνεχίζει στη Β' Γυμνασίου (ομαδικό έργο – έρευνα παραγωγικών μονάδων) και στη Γ' Γυμνασίου (ατομική ή ομαδική εργασία - έρευνα και πειραματισμός).

Σε κάθε τμήμα δημιουργούνται ομάδες μαθητών/ μαθητριών, κατά προτίμηση 3-5 ατόμων, με βάση τα αρχικά τους ενδιαφέροντα. Μπορεί να γίνει ένας κατ' αρχήν προγραμματισμός – συμφωνία για τις επιλογές των υπόλοιπων εργασιών, ώστε να εξασφαλίζεται ότι κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους, όλοι οι μαθητές/ μαθήτριες θα έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε εργασία η οποία αντιστοιχεί στις δικές τους προτεραιότητες. Στην φάση αυτή αποφασίζεται και ο αριθμός των εργασιών τις οποίες θα διεξάγει το τμήμα κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους (3-4 εργασίες). Είναι αναγκαίο, για αυτήν την πρώτη συλλογική απόφασή τους, οι μαθητές/ μαθήτριες να κατανοήσουν το βασικό κριτήριο για την επιλογή τους: με 4 εργασίες παρέχονται περισσότερες ευκαιρίες διερεύνησης αντικειμένων, ώστε να καλύπτονται όλες οι ανάγκες των μαθητών, ενώ με 3 εργασίες απαιτείται μεγαλύτερη εμβάθυνση στις εργασίες, αξιοποίηση τυχόν επεκτάσεων κ.λπ.

## **2<sup>η</sup> Φάση – Επιλογή έργου**

Η επιλογή των θεμάτων γίνεται από τους ίδιους τους μαθητές/ μαθήτριες κατά ομάδες, με τη συνδρομή του διδάσκοντος/ της διδάσκουσας εκπαιδευτικού. Ατομικό έργο δεν συνιστάται παρά μόνο ως εξαίρεση, στην περίπτωση που υπάρχει έντονο ενδιαφέρον για διερεύνηση κάποιου τεχνολογικού τομέα. Κατά τη φάση επιλογής θέματος, ο/η διδάσκων/ουσα εκπαιδευτικός είναι σκόπιμο να ζητήσει τη βοήθεια εκπαιδευτικών άλλων ειδικοτήτων, οι οποίοι μπορούν να συζητήσουν με αντίστοιχες ομάδες μαθητών/ μαθητριών.

Οι πιθανές κατασκευαστικές δραστηριότητες προτείνεται να επικεντρώνονται σε απλές σχετικά κατασκευές που θα μπορούν να υλοποιηθούν στην τάξη ή σύντομες εργασίες ομάδων μαθητών στα εργαστήρια και η κατασκευή τους δεν θα πρέπει να ενέχει κινδύνους που θα προέρχονται από την έλλειψη εμπειρίας των μαθητών σε εργαστηριακούς χώρους ή την έλλειψη γνώσης των εκπαιδευτικών διαφορετικής ειδικότητας από το αντικείμενο του έργου. Για τη διασφάλιση συνθηκών υγείας και ασφάλειας, όπως και για οποιονδήποτε άλλο λόγο, μπορεί να αναζητηθεί η συνεργασία με εκπαιδευτικούς της αντίστοιχης ειδικότητας και των υπευθύνων των εργαστηρίων. Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους οι μαθητές και οι μαθήτριες παροτρύνονται να επιλέγουν θέματα από διαφορετικούς τομείς.

Επισημαίνεται ότι τα διάφορα θέματα ευρύτερων αντικειμένων Ερευνητικών Εργασιών που επιλέγονταν κατά το παρελθόν (π.χ. graffiti, πολιτιστικά, ιστορικά, εφηβεία) μπορούν να πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο της Ζώνης Δημιουργικών Δραστηριοτήτων (Ζ.Δ.Δ.) χωρίς αυτό να σημαίνει ότι πρέπει να υπάρχουν στεγανά μεταξύ των δύο μαθημάτων ή με τα υπόλοιπα μαθήματα. Εφόσον κρίνεται επωφελές για τους μαθητές/ μαθήτριες και είναι εφικτό, μπορεί να υπάρξει σύνδεση του μαθήματος της Ε.Ε.Τ. με τη Ζ.Δ.Δ. και μαθητές/ μαθήτριες που ασχολούνται με ένα θέμα στην Ε.Ε.Τ. να μπορούν να συμμετάσχουν σε σχετικές δραστηριότητες στη Ζ.Δ.Δ. με το ίδιο αντικείμενο. Για παράδειγμα, ένα έργο σχετικό με τεχνολογίες εξοικονόμησης νερού στην Ε.Ε.Τ. μπορεί να συνδεθεί με τη συμμετοχή σε έκθεση φωτογραφίας με θέμα το νερό ή δημιουργία και παρουσίαση λίστας τραγουδιών που αναφέρονται στο νερό στη Ζ.Δ.Δ. Προφανώς, μπορεί να υπάρξει αμοιβαία επωφελής σύνδεση με το μάθημα Γενικής Παιδείας Πληροφορικής, σε συνεργασία με τον/την διδάσκοντα/ διδάσκουσα εκπαιδευτικό (αναζήτηση πληροφοριών, διαδικτυακή συνεργασία μαθητών, παρουσίαση εργασιών) ή και με τα υπόλοιπα μαθήματα, με την αξιοποίηση των συνθετικών – δημιουργικών εργασιών

που προβλέπονται για την αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών στο σύνολο των μαθημάτων (βλ. ισχύον Π.Δ. αξιολόγησης).

Δυνατότητες συνδυασμένων έργων: Στο πλαίσιο της διαθεματικότητας και της συνεργασίας, είναι σκόπιμο να ενθαρρύνονται διαθεματικά έργα. Επίσης, εφόσον ορισμένοι μαθητές/ μαθήτριες ενδιαφέρονται για ένα θέμα αλλά είναι ολιγάριθμοι, τότε προτείνεται να διερευνηθεί η δυνατότητα να ενταχθούν σε ένα άλλο έργο με ειδικό αντικείμενο, π.χ. μπορούν να δημιουργήσουν μία εικονική επιχείρηση για το αντικείμενο που διερευνά μια ομάδα με θέμα σχετικό με την ηλεκτρολογία, ενδιαφερόμενοι για ηλεκτρολογικά θέματα μπορούν να διερευνήσουν βασικές οδηγίες ασφάλειας ηλεκτρικών εγκαταστάσεων που υπάρχουν σε έναν επαγγελματικό χώρο που αφορά την υγεία – πρόνοια, ενδιαφερόμενοι για ειδικότητες διοίκησης-τουρισμού μπορούν να συμμετάσχουν στην περιβαλλοντική προσέγγιση τουριστικών επιχειρήσεων σε συνεργασία με ενδιαφερομένους για θέματα δομικών ή μηχανολόγων, ενδιαφερόμενοι για θέματα πληροφορικής ή εφαρμοσμένων τεχνών μπορούν να υποστηρίξουν ψηφιακά ή καλλιτεχνικά την προβολή ή τις κατασκευές όλων των τομέων κ.λπ.

Στο Παράρτημα Ι αναφέρονται ενδεικτικές πηγές επιλογής έργων ανάλογα με τον τομέα ενδιαφέροντος.

### **3<sup>η</sup> Φάση –Εκπόνηση έργου (5-7 εβδομάδες για το κάθε έργο)**

Οι ερευνητικές εργασίες μπορούν να υλοποιηθούν στην αίθουσα διδασκαλίας και σε όποιους άλλους χώρους του σχολείου κρίνεται απαραίτητο από τον/την διδάσκοντα/ διδάσκουσα και την ομάδα. Επίσης και οι ερευνητικές εργασίες ή μέρος αυτών μπορούν να υλοποιηθούν στα εργαστήρια των Ε.Κ., εφόσον αυτό είναι δυνατόν και μετά από συνεννόηση με τη Διεύθυνση του αντίστοιχου Ε.Κ. και με τη συνεργασία των υπευθύνων των σχολικών εργαστηρίων.

Οι μαθήτριες/μαθητές προετοιμάζονται στο σπίτι τους ατομικά ή κατά ομάδες και στο σχολείο συνθέτουν – κατασκευάζουν ακολουθώντας την ομαδοσυνεργατική προσέγγιση. Η διαδικασία εκπόνησης του έργου έχει περισσότερο καθοδηγούμενα χαρακτηριστικά σε σχέση με τις ερευνητικές εργασίες και αποτελεί μια πρώτη επαφή με διαδικασίες οι οποίες ακολουθούνται σε επιμέρους επαγγέλματα και με τις διαδικασίες σχεδιασμού προϊόντος (engineering design). Συνεπώς, απαιτούν κατανόηση προβλήματος, οδηγιών ή προδιαγραφών, τήρηση προτεινόμενων διαδικασιών, σχεδιασμό εξειδίκευσης στις συνθήκες εργασίας (π.χ. υποδομές σχολείου, δυνατότητες μαθητών κ.λπ.), επιλογή μεταξύ εναλλακτικών λύσεων, υλοποίηση<sup>3</sup>.

Εφόσον κριθεί αναγκαίο, οι μαθητές/ μαθήτριες συζητούν και προσαρμόζουν την εργασία στις δυνατότητες του σχολείου ή και των ίδιων, με τη βοήθεια της/του εκπαιδευτικού ή και με τη βοήθεια εκπαιδευτικών της αντίστοιχης με το θέμα ειδικότητας.

---

<sup>3</sup>Ο σχεδιασμός προϊόντος (engineering design) περιλαμβάνει εν γένει τις εξής φάσεις: Προσδιορισμός προβλήματος, έρευνα για τις υφιστάμενες τεχνολογίες, προσδιορισμός απαιτήσεων – προδιαγραφών, ανάδειξη εναλλακτικών λύσεων και επιλογή βέλτιστης λύσης, ανάπτυξη προϊόντος, παραγωγή πρωτοτύπου, έλεγχος και επανασχεδιασμός. Στη συγκεκριμένη φάση οι μαθητές/ μαθήτριες δεν σχεδιάζουν αλλά έρχονται απλά σε επαφή με την παραπάνω διαδικασία ακολουθώντας τα βήματα που προβλέπονται στις εργασίες. Έχουν τη δυνατότητα ωστόσο να δοκιμάσουν ανάλογο σχεδιασμό προϊόντος στην τελευταία εργασία του σχολικού έτους ή να σχεδιάσουν επιμέρους πλευρές της διαδικασίας μέσα από εξειδικεύσεις, προσαρμογές κλπ.

Κάθε εργασία αποτελείται από μία γραπτή ομαδική έκθεση μικρής έκτασης, (ενδεικτικά 3 - 4 σελίδων), η οποία περιγράφει τις εργασίες που έγιναν στο πλαίσιο της ομάδας. Συνιστάται να αποφεύγονται οι βιβλιογραφικές έρευνες ή να αποτελούν ένα μικρό μέρος της εργασίας. Στην έκθεση πρέπει να περιλαμβάνονται: α) Σκοπός της έρευνας και ερευνητικά ερωτήματα, β) Θεωρητικό μέρος (Συνοπτικές Πληροφορίες), γ) Περιγραφή Δραστηριοτήτων με σχετικό αποδεικτικό υλικό (φωτογραφίες, βίντεο, σχέδια κ.λπ.), δ) Αποτελέσματα (ή/και Ερμηνεία/Συμπεράσματα/Συζήτηση/Προτάσεις, ανάλογα με το θέμα), και ε) Πηγές, ενώ πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια για την όσο το δυνατόν καλύτερη αισθητική και τη σωστή χρήση της γλώσσας. Κάθε έργο καταλήγει σε ένα συγκεκριμένο πόνημα (κατασκευή, πειραματική διάταξη, ψηφιακό ή πραγματικό έργο κ.ά.).

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται στην υγεία και ασφάλεια των μαθητών/ μαθητριών. Οι εκπαιδευτικοί, σε συνεργασία με τη διοίκηση των σχολικών μονάδων και τους εκπαιδευτικούς άλλων ειδικοτήτων (για εξειδικευμένα θέματα κατασκευών), θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι τηρούνται οι κανόνες υγείας και ασφάλειας στο χώρο των σχολικών μονάδων.

#### **4<sup>η</sup> Φάση - Παρουσίαση Έργου**

Με την περάτωση των εργασιών και αφού γίνει η αναγκαία αυτοαξιολόγηση της εργασίας από την ομάδα, παρουσιάζεται το έργο στους μαθητές/ μαθήτριες του τμήματος. Η παρουσίαση μπορεί να επαναληφθεί στο τέλος κάθε τετραμήνου στο επίπεδο του συνόλου του μαθητικού δυναμικού της Α' τάξης. Η εν λόγω προτεινόμενη προσέγγιση ανταποκρίνεται στους στόχους του μαθήματος. Κατά το πρώτο σχολικό έτος εφαρμογής, μπορούν να αξιοποιηθούν και εναλλακτικοί τρόποι με σκοπό την προσαρμογή του μαθήματος στις συνθήκες σε κάθε σχολείο (υποδομές, εμπειρία εκπαιδευτικών π.χ. σε μέθοδο Project, διαφοροποιημένη διδασκαλία κλπ).

Επίσης, δύναται να αξιοποιηθεί μια από τις παρακάτω διδακτικές προσεγγίσεις, εφόσον κρίνεται από τον/την εκπαιδευτικό ως η πλέον κατάλληλη για τις συγκεκριμένες συνθήκες:

##### **1<sup>η</sup> εναλλακτική προσέγγιση – Ένα θέμα ανά τμήμα**

Οι μαθητές/ μαθήτριες κάθε τμήματος επιλέγουν κατά πλειοψηφία ένα από τα προτεινόμενα έργα. Οι ομάδες μαθητών των 4-5 ατόμων εκπονούν, ξεχωριστά η κάθε ομάδα, το ίδιο θέμα αλλά καταλήγουν σε ξεχωριστό η κάθε μία πόνημα. Αυτή η προσέγγιση παρουσιάζει δυσκολίες στην ανάθεση σε κάθε μαθητή/ μαθήτρια ειδικού ρόλου ο οποίος να είναι συμβατός με τα ενδιαφέροντά του/της.

##### **2<sup>η</sup> Εναλλακτική προσέγγιση – Συνδυασμός των παραπάνω**

#### ***Παιδαγωγικές απαιτήσεις μαθήματος - Συνεργασίες***

Ο/η εκπαιδευτικός που διδάσκει το μάθημα είναι αναγκαίο να προσανατολίσει την προσπάθειά του/της στην καθοδήγηση των μαθητών/ μαθητριών και όχι στο περιεχόμενο του μαθήματος. Μεταξύ άλλων, είναι υποχρεωμένος/η να προσανατολιστεί σε:

- Αναγνώριση των χαρακτηριστικών των μαθητών/ μαθητριών

- Καθοδήγηση των μαθητών/μαθητριών να αναλάβουν συγκεκριμένους ρόλους, στο πλαίσιο της ομάδας, οι οποίοι να είναι συμβατοί με τα χαρακτηριστικά τους
- Αναζήτηση εναλλακτικών τρόπων ενθάρρυνσης και ένταξης των μαθητών/-τριών στην ομάδα, συμβατών με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους
- Καθοδήγηση των μαθητών/-τριών στην αναζήτηση πληροφοριών, διερεύνηση εναλλακτικών λύσεων αλλά και υλοποίηση έργων που δεν περιορίζονται στο αντικείμενο της ειδικότητάς του/της
- Διασφάλιση κανόνων υγείας και ασφάλειας κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του έργου
- Καθοδήγηση των μαθητών/ μαθητριών για την επιλογή του καλύτερου τρόπου παρουσίασης της εργασίας τους (powerpoint, video, ιστοσελίδα, παιχνίδι ρόλων, παρουσίαση υπό τύπο συνέντευξης κ.λπ.)
- Επιμονή στην καθημερινή καταγραφή «τεκμηρίων» (κυρίως από τους ίδιους τους μαθητές και τις μαθήτριες), τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν στην αξιολόγηση

Ειδικότερα, προτείνονται:

#### A. Γνωριμία με τους μαθητές

Για κάθε μαθητή/ μαθήτρια, ο/ η εκπαιδευτικός να δημιουργήσει ειδικό φάκελο. Για παράδειγμα, μια ενδεικτική καρτέλα ανά μαθητή/ μαθήτρια μπορεί να έχει ως εξής:

Όνοματεπώνυμο	
Ενδιαφέροντα	
Επιθυμίες, στόχοι	
Εμπειρία - γνώσεις	
Πηγές πληροφοριών	
Μαθησιακό προφίλ	

Η παραπάνω καρτέλα μπορεί να συμπληρώνεται αρχικά από τους ίδιους τους μαθητές και μαθήτριες και στη συνέχεια να προστίθενται παρατηρήσεις από τον ίδιο τον εκπαιδευτικό.

#### B. Συνεργασία με άλλους εκπαιδευτικούς

Οι παραπάνω αναφερόμενες απαιτήσεις του μαθήματος δημιουργούν την ανάγκη να υπάρξουν συνεργασίες με εκπαιδευτικούς των άλλων ειδικοτήτων. Η συνεργασία μεταξύ των καθηγητών της Α΄ τάξης, με αφορμή τις εργασίες του συγκεκριμένου μαθήματος, θα έχει πολλαπλά οφέλη, καθώς οι μαθητές/ μαθήτριες θα αντιληφθούν ότι όλοι οι εκπαιδευτικοί έχουν κοινό σκοπό, γεγονός που θα βοηθήσει σημαντικά τους ίδιους τους μαθητές και μαθήτριες αλλά και όλους τους εκπαιδευτικούς. Η γνωριμία με τις ιδιαιτερότητες των μαθητών/μαθητριών και η ανάλογη προσέγγισή τους, απαιτούν συνεργασία με τους άλλους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στην Α΄ τάξη. Για παράδειγμα, οι Ε.Ε.Τ., ενώ απαιτούν γνώσεις από διάφορα τεχνολογικά πεδία και επιστήμες διδάσκονται από εκπαιδευτικούς συγκεκριμένων ειδικοτήτων (π.χ. Νοσηλεύτη, Γεωπόνου κ.λπ.), οι οποίοι ενδέχεται να μην μπορούν να απαντήσουν στο σύνολο των ερωτημάτων που θα προκύπτουν από τις εργασίες των μαθητών (π.χ. για θέματα ηλεκτρονικού ή δομικού). Για τον λόγο αυτό είναι απαραίτητο ο εκπαιδευτικός

της Ε.Ε.Τ. να αναζητήσει τη συνδρομή εκπαιδευτικών άλλων ειδικοτήτων στο πλαίσιο μιας γενικότερης κουλτούρας συνεργασίας και να ενθαρρύνει την αναζήτηση βοήθειας από πλευράς μαθητών/-τριών. Για το λόγο αυτό, είναι χρήσιμο, μετά την επιλογή των θεμάτων να ενημερωθούν όλοι οι διδάσκοντες/ διδάσκουσες της Α΄ τάξης για τα θέματα στα οποία συμμετέχουν οι μαθητές/ μαθήτριές τους και να γίνει προσπάθεια, μέρος τους ή ολόκληρες οι εργασίες να αξιοποιηθούν ως συνθετικές εργασίες για τα υπόλοιπα μαθήματα.

### **Υποστήριξη – αλληλοϋποστήριξη εκπαιδευτικών για το μάθημα**

Πέραν των καθιερωμένων μέτρων υποστήριξης των εκπαιδευτικών και των σχολείων για τη διεξαγωγή του μαθήματος (σχολικοί σύμβουλοι, εκπαιδευτικό υλικό κ.λπ.), οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να συμμετάσχουν σε Κοινότητες Γνώσης των εκπαιδευτικών για το μάθημα.

### **Παράρτημα Ι – Πηγές επιλογής έργων**

Το υλικό το οποίο θα επιλεγεί για τα έργα παρακαλούμε να αξιοποιηθεί με αναφορά στις πηγές και πιθανές διαφοροποιήσεις του να πραγματοποιηθούν με βάση τα χαρακτηριστικά των Ανοικτών Εκπαιδευτικών Πόρων (Open Educational Resources)<sup>4</sup>, ώστε να βελτιωθεί μέσα από τη διδακτική εμπειρία.

Τα θέματα που θα επιλεγούν μπορούν να περιλαμβάνουν:

- Έργα ή Αυθεντικές Επαγγελματικές Δραστηριότητες (Projects)
- Μελέτες Περίπτωσης – Οι μαθητές/μαθήτριες διερευνούν μια επιχείρηση ενός γνωστού στον οποίο έχουν πρόσβαση, μια δημόσια υπηρεσία κ.λπ. και προσπαθούν να προτείνουν βελτιωτικές λύσεις
- Έρευνες Πεδίου – Ενδεικτικές επισκέψεις και τρόπος αξιοποίησής τους για εργασίες – δραστηριότητες
- Επιμέρους δραστηριότητες που προσεγγίζουν ολοκληρωμένα ένα θέμα της ειδικότητας
- Προσομοίωση ή Εικονική επιχείρηση σε έναν τομέα ή ειδικότητα

Είναι απαραίτητο να καταλήγουν σε ένα παραδοτέο, όπως τέχνημα, μια κατασκευή, ένα έντυπο, μια ιστοσελίδα, ένα δρώμενο, μία ραδιοφωνική εκπομπή, ένα βίντεο κ.λπ. ή και να συνδυάζουν την Ερευνητική Εργασία στην Τεχνολογία με τη Ζώνη Δημιουργικών Δραστηριοτήτων ή και με άλλα μαθήματα.

Τέλος, ειδικές για την Ερευνητική Εργασία στην Τεχνολογία, εξειδικευμένες προτάσεις, σύνδεσμοι και υλικό θα είναι διαθέσιμα από την ειδική πλατφόρμα του Ι.Ε.Π. για την Επαγγελματική Εκπαίδευση.

---

<sup>4</sup>Οι ανοικτοί εκπαιδευτικοί πόροι προωθούνται από την Unesco ενώ στη χώρα μας έχει υπογραφεί σχετικό πρωτόκολλο συνεργασίας για αυτόν τον σκοπό μεταξύ ΥΠΑΙΘ και ΕΛΛΑΚ. Περισσότερες πληροφορίες: Το σχολείο των ανοικτών εκπαιδευτικών πόρων <https://mycontent.ellak.gr/drasi-scholia-anichta-stin-kinonia/scholio-anikton-ekpedeftikon-poron/>

Ανοικτοί Εκπαιδευτικοί Πόροι OER <https://www.oercommons.org/>

Butcher, N. (2015). A basic guide to open educational resources. Ανάκτηση από Unesco: <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002158/215804e.pdf>



## Παράρτημα II Προτεινόμενες παιδαγωγικές αναφορές

Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης

Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης – Εκπαιδευτικό Υλικό <http://www.epimorfosi.edu.gr/>

Μείζον πρόγραμμα επιμόρφωσης – Αξιοποίηση των τεχνών στην εκπαίδευση

<http://www.epimorfosi.edu.gr/images/stories/ebook-epimorfotes/texnes/9.TEXNES.pdf>

Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης – Πολιτιστικά Προγράμματα

[http://www.epimorfosi.edu.gr/images/stories/ebook-epimorfotes/tomos\\_e/kefalaia\\_politistikon\\_a\\_b.pdf](http://www.epimorfosi.edu.gr/images/stories/ebook-epimorfotes/tomos_e/kefalaia_politistikon_a_b.pdf)

Υλικό για Τεχνολογία Γυμνασίου και Ερευνητικές Εργασίες

[Βιβλίο εκπαιδευτικού «Η Καινοτομία των Ερευνητικών Εργασιών στο Νέο Λύκειο»](#)

Οδηγός με παιδαγωγικές και διδακτικές πρακτικές, διαδικασία αξιολόγησης, παρουσίαση παραδειγμάτων ερευνητικών έργων και άλλο επιμορφωτικό υλικό από την ιστοσελίδα του ΥΠΑΒΜΘ "Ψηφιακό σχολείο".

### **Διεθνείς παιδαγωγικές αναφορές και προβληματισμοί**

Learning without limits – University of Cambridge <http://learningwithoutlimits.educ.cam.ac.uk/>

New learning <http://newlearningonline.com/>

European Commission. (2013). *Reducing early school leaving: Key messages and policy support*

. Ανάκτηση January 27, 2016, από [http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/doc/esl-group-report\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/doc/esl-group-report_en.pdf)

Collaboration for inclusive education <https://www.liu.se/uv/lararrummet/venue/inkluderande-samarbete-i-och-utanfor-klassrummet?l=en>

<http://www.sd71.bc.ca/resources/plc/10%20RESOURCES%20Tchr%20Collaboration/collaboration.pdf>

[http://www.pedocs.de/volltexte/2013/7995/pdf/cepsj\\_2013\\_2\\_Bouillet\\_Some\\_Aspects\\_of\\_Collaboration\\_in\\_Inclusive\\_Education.pdf](http://www.pedocs.de/volltexte/2013/7995/pdf/cepsj_2013_2_Bouillet_Some_Aspects_of_Collaboration_in_Inclusive_Education.pdf)

## ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ – ΑΣΦΑΛΕΙΑ & ΥΓΕΙΑ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

### Α΄ τάξη Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ.

**Πρόγραμμα Σπουδών:** [ΦΕΚ 2446/ 13-11-2015/ Τεύχος Β΄](#)

**Διδακτέα ύλη:** Από το βιβλίο: **ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ «ΣΧΕΔΙΑΖΩ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΜΟΥ»**, Α΄ ΤΑΞΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ των ΒΑΓΓΕΡ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ, ΒΟΥΤΣΑΔΑΚΗ ΑΝΤΩΝΙΑ, κ.ά.

Οι οδηγίες διδασκαλίας και η σειρά των κεφαλαίων του σχολικού εγχειριδίου είναι βασισμένες στη δομή που προτείνεται από το Πρόγραμμα Σπουδών.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ- ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ
1 <sup>ο</sup>	Γνωρίζω το σήμερα Διερευνώ το αύριο	Δραστηριότητα 1 <sup>η</sup>
2 <sup>ο</sup>	Η προσωπικότητά μας, κλειδί για το μέλλον	Δραστηριότητα 2 <sup>η</sup> Οι μαθητές/τριες μπορούν να συμπληρώσουν το Τεστ Επαγγελματικών Ενδιαφερόντων και το Τεστ Εργασιακών Αξιών στην ηλεκτρονική διεύθυνση <a href="http://www.eoppep.gr/teens/">http://www.eoppep.gr/teens/</a>
8 <sup>ο</sup>	Οι εκπαιδευτικές και επαγγελματικές αποφάσεις	Δραστηριότητα 13 <sup>η</sup> και 14 <sup>η</sup>
9 <sup>ο</sup>	Παίρνοντας εκπαιδευτικές και επαγγελματικές αποφάσεις	Δραστηριότητα 15 <sup>η</sup> Οι μαθητές/τριες μπορούν να συμπληρώσουν το Τεστ Επαγγελματικών Αποφάσεων στην ηλεκτρονική διεύθυνση <a href="http://www.eoppep.gr/teens/">http://www.eoppep.gr/teens/</a>
3 <sup>ο</sup>	Αναπτύσσομαι δια βίου	Δραστηριότητα 3 <sup>η</sup>
11 <sup>ο</sup>	Τι μας χωρίζει τι μας ενώνει	Δραστηριότητα 19 <sup>η</sup> και 20 <sup>η</sup>
4 <sup>ο</sup>	Το εργασιακό περιβάλλον στον 21 <sup>ο</sup> αιώνα	Δραστηριότητα 5 <sup>η</sup>
5 <sup>ο</sup>	Το ζήτημα της ανεργίας. Αντιμετωπίζεται	Δραστηριότητα 6 <sup>η</sup> – 7 <sup>η</sup> – 8 <sup>η</sup>
6 <sup>ο</sup>	Σήμερα στο Σχολείο, Αύριο στην Αγορά Εργασίας: Ένας εργαζόμενος και μια εργαζόμενη που συνεχώς μαθαίνουν και εξελίσσονται	Δραστηριότητες 9 <sup>η</sup> Σύνταξη βιογραφικού από κάθε μαθητή/τρια Αξιοποίηση πρότυπου σύνταξης βιογραφικού Europass. Ηλεκτρονική διεύθυνση: <a href="https://europass.cedefop.europa.eu/el/documents/curriculum-vitae">https://europass.cedefop.europa.eu/el/documents/curriculum-vitae</a> Δραστηριότητα 10 <sup>η</sup> - Παιχνίδι ρόλων

		Αξιοποίηση πληροφοριών από την ιστοσελίδα του ΟΑΕΔ <a href="http://prev.oaed.gr/index.php?lang=el">http://prev.oaed.gr/index.php?lang=el</a>
7 <sup>ο</sup>	Σπουδές και Εργασία χωρίς σύνορα	Δραστηριότητα 11 <sup>η</sup> – 12 <sup>η</sup>
10 <sup>ο</sup>	Το Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα	Ενημέρωση για τις πρόσφατες αλλαγές στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα. Ενημέρωση για τους τομείς και τις Ειδικότητες των ΕΠΑ.Λ., καθώς και για τη διαδικασία εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση
12 <sup>ο</sup>	Ταξινόμηση Επαγγελματών	Δραστηριότητα 21 <sup>η</sup> Επισκέψεις στα εργαστήρια των Τομέων των ΕΠΑΛ και ενημέρωση από τους/τις εκπαιδευτικούς των Τομέων. Οι μαθητές μπορούν να πάρουν συνεντεύξεις από τους/τις εκπαιδευτικούς των Τομέων που λειτουργούν στη σχολική μονάδα αλλά και από επαγγελματίες της περιοχής.
<b>Μέρος Β</b>	<b>ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ</b>	
<b>Εισαγωγή στα θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία</b>	<p><b>1.1</b> Εισαγωγή στην έννοια της ασφάλειας και υγείας στην εργασία (ΑΥΕ)</p> <p><b>1.2</b> Η έννοια του εργατικού ατυχήματος και της επαγγελματικής ασθένειας (ορισμός, αναγγελία, διερεύνηση οικονομικός αντίκτυπος και Στατιστικά στοιχεία)</p> <p><b>1.3</b> Εθνικοί, ευρωπαϊκοί και διεθνείς οργανισμοί ΑΥΕ και οι πολιτικές τους</p> <p>Πηγές πληροφόρησης για θέματα ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων</p>	<p>Παρουσίαση χρησιμοποιώντας αρκετά πρακτικά παραδείγματα για διευκόλυνση της κατανόησης των εννοιών</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Προβολή ταινιών και φωτογραφιών από πραγματικούς χώρους εργασίας</li> <li>- Προβολή ταινιών (κινουμένων σχεδίων) με τον ήρωα Naro του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την ΑΥΕ (EU-OSHA) ανάλογα με την συζητούμενη ενότητα (π.χ. χημικοί κίνδυνοι)</li> <li>- Μελέτη περίπτωσης: Εκτίμηση του συνολικού κόστους ενός εργατικού ατυχήματος (επιχειρησιακό, ασφαλιστικού συστήματος, συστήματος περίθαλψης κλπ)</li> <li>- Προβολή σχετικών ιστοσελίδων on line</li> </ul>

<p><b>Η έννοια του επαγγελματικού κινδύνου</b></p>	<p>Πηγές κινδύνου και κίνδυνος στην εργασία (κατηγοριοποίηση παραγόντων κινδύνων, αποτελέσματα των κινδύνων, η σημασία της πρόληψης, γενικές αρχές της πρόληψης, αντιμετώπιση των κινδύνων):</p> <p><b>2.1.1</b> Χημικοί παράγοντες (χημικές ουσίες και μείγματα, αμίαντος, σκόνη, αναθυμιάσεις, καπνοί, αέρια, υγρά και ατμοί, μέταλλα, όρια επαγγελματικής έκθεσης)</p> <p><b>2.1.2</b> Φυσικοί παράγοντες (φωτισμός, αερισμός, μικροκλίμα, θόρυβος, δονήσεις/κραδασμοί, ιοντίζουσα και μη ιοντίζουσα ακτινοβολία, όρια επαγγελματικής έκθεσης)</p> <p><b>2.1.3</b> Βιολογικοί παράγοντες (μικροοργανισμοί, κυτταροκαλλιέργειες κλπ, όρια επαγγελματικής έκθεσης)</p> <p><b>2.1.4</b> Εργονομία (θέση κατά την εργασία, εργασία σε οθόνες Η/Υ, διευθετήσεις χώρων εργασίας, ανύψωση, μεταφορά, διακίνηση και στοίβαξη φορτίων)</p> <p><b>2.1.5</b> Ψυχοκοινωνικοί παράγοντες (άγχος, εκφοβισμός, σύνδρομο burnout, παρενόχληση, βία, ευεξία στην εργασία, συμφιλίωση οικογενειακής και εργασιακής ζωής, υγιεινός τρόπος ζωής-διατροφή, άθληση)</p> <p><b>2.1.6</b> Οργάνωση εργασίας (χρόνος εργασίας, βάρδιες, νυχτερινή εργασία, μονότονη εργασία)</p> <p><b>2.1.7</b> Προστασία των νέων, εγκύων, λεχώνων και γαλουχουσών εργαζομένων</p> <p><b>2.1.8</b> Κίνδυνοι από τον τεχνικό εξοπλισμό (μηχανήματα, συσκευές)</p>	<p>Παρουσίαση του περιεχομένου χρησιμοποιώντας πρακτικά παραδείγματα για διευκόλυνση της κατανόησης των εννοιών</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-Προβολή ταινιών και φωτογραφιών από πραγματικούς χώρους εργασίας</li> <li>-Προβολή ταινιών (κινουμένων σχεδίων) με τον ήρωα Naro του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την ΑΥΕ (EU-OSHA) ανάλογα με την συζητούμενη ενότητα (π.χ. χημικοί κίνδυνοι)</li> <li>-Παρουσίαση σε Η/Υ της μεθόδου εκπόνησης εκτίμησης κινδύνου μέσω του ηλεκτρονικού εργαλείου π.χ. για ένα σχολείο και για μια εταιρεία catering</li> <li>-Ανάθεση ομαδικών εργασιών (projects) π.χ. εντοπισμός κινδύνων σε χώρο εργασίας</li> <li>-Επίσκεψη εμπειρογνώμονα /επαγγελματία της ΑΥΕ και συζήτηση με τους μαθητές</li> </ul>
--	--	--

	<p><b>2.1.9</b> Εργασίες σε ύψος (ικριώματα, φορητές κλίμακες) Κίνδυνοι από το ηλεκτρικό ρεύμα</p>	
<p><b>Το σύστημα διαχείρισης ασφάλειας και υγείας σε μια επιχείρηση</b></p>	<p><b>3.1</b> Η αρχή της ευθύνης του εργοδότη, ποινικές και διοικητικές κυρώσεις</p> <p><b>3.2</b> Οι γενικές υποχρεώσεις των εργοδοτών – Μελέτη εκτίμησης επαγγελματικού κινδύνου και Παραδείγματα</p> <p><b>3.3</b> Οι υποχρεώσεις και τα καθήκοντα του τεχνικού ασφάλειας (ΤΑ) και του γιατρού εργασίας (ΓΕ)</p> <p><b>3.4</b> Το δικαίωμα της συμμετοχής των εργαζομένων (εκπρόσωποι εργαζομένων, δικαιώματα και υποχρεώσεις)</p> <p><b>3.5</b> Η υποχρέωση επίβλεψης της υγείας των εργαζομένων και προαγωγής της υγείας τους (διενέργεια ιατρικών εξετάσεων, δικαιώματα και υποχρεώσεις)</p> <p><b>3.6</b> Εκπαίδευση και ενημέρωση των εργαζομένων – καλλιέργεια κουλτούρας πρόληψης.</p> <p><b>3.7</b> Ελάχιστες προδιαγραφές των χώρων εργασίας, σήμανση ασφάλειας και υγείας, πυροπροστασία, εργασία σε κλειστούς χώρους</p> <p><b>3.8</b> Μέσα ατομικής προστασίας (γενικά στοιχεία)</p> <p><b>3.9</b> Πρώτες βοήθειες Μελέτη Περίπτωσης (Case study): Ειδική διαδικτυακή εφαρμογή μελέτης εκτίμησης κινδύνου – διαδραστικό εργαλείο</p>	<p>Παρουσίαση του περιεχομένου με Power point</p> <p>-Προβολή ταινιών και φωτογραφιών από πραγματικούς χώρους εργασίας</p> <p>-Προβολή ταινιών (κινουμένων σχεδίων) με τον ήρωα Naro του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την ΑΥΕ (EU-OSHA) και συζήτηση ως προς το μήνυμα της ταινίας</p> <p>-Παιχνίδια ρόλων με βάση ρεαλιστικά σενάρια (π.χ. μαθητής/τρια-εργοδότης, μαθητής/τρια-εργαζόμενος/η, μαθητής-ΤΑ, μαθητής-ΓΕ, μαθητής-εκπρόσωπος εργαζομένων και σενάριο εργατικού ατυχήματος στην επιχείρηση)</p> <p>-Παρουσίαση σε Η/Υ της μεθόδου εκπόνησης εκτίμησης κινδύνου μέσω του ηλεκτρονικού εργαλείου π.χ. για ένα σχολείο και για μια εταιρεία catering</p> <p>-Ανάθεση ομαδικών εργασιών (projects) π.χ. α) οργάνωση συστήματος διαχείρισης ΑΥΕ σε μια επιχείρηση, β) εκπόνηση εκτίμησης κινδύνου για μια επιχείρηση, γ) οργάνωση μιας καμπάνιας ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τους εργαζόμενους μιας επιχείρησης</p> <p>-Επίσκεψη εμπειρογνώμονα /επαγγελματία της ΑΥΕ και συζήτηση με τους μαθητές/μαθήτριες</p>

<p style="text-align: center;"><b>Ειδικά θέματα ασφάλειας και υγείας για τους επιμέρους Τομείς.</b></p>	<p><b>Γεωπονίας, Τροφίμων και Περιβάλλοντος.</b></p> <p><b>4.1</b> Γεωργικά μηχανήματα (χειρισμός, συντήρηση)</p> <p><b>4.2</b> Χώροι αποθήκευσης προϊόντων</p> <p><b>4.3</b> Εργασία σε θερμοκήπιο, σε ιχθυοκαλλιέργειες</p> <p><b>4.4</b> Ειδικοί χημικοί παράγοντες</p> <p><b>4.5</b> Πρόληψη τραυματισμών από αιχμηρά αντικείμενα –βιολογικοί κίνδυνοι</p> <p><b>Διοίκησης και Οικονομίας</b></p> <p><b>4.6</b> Κίνδυνοι από χρήση μηχανημάτων</p> <p><b>4.6.1</b> Πρόληπτική συντήρηση, επισκευές και Ασφάλεια μηχανημάτων</p> <p><b>4.7</b> Εργασία σε κλειστούς χώρους</p> <p><b>4.8</b> Πολύωρη εργασία σε κουραστικές στάσεις σώματος– Μυοσκελετικά προβλήματα</p> <p><b>4.9</b> Ειδικά μέσα</p> <p><b>Δομικών Έργων, Δομημένου Περιβάλλοντος και Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού</b></p> <p>Τεχνικά έργα - Ημερολόγιο μέτρων ασφάλειας- Φάκελος και Σχέδιο ασφάλειας και υγείας - Εκ των προτέρων γνωστοποίηση</p> <p><b>4.10</b> Εκσκαφές- Κατεδαφίσεις- Διακίνηση υλικών-Διάδρομοι κυκλοφορίας</p> <p><b>4.11</b> Εργασίες σε ύψος- προστασία από πτώσεις-Ασφάλεια ικριωμάτων και φορητών κλιμάκων</p> <p><b>4.12</b> Εργασία σε κλειστούς χώρους</p> <p><b>4.13</b> Χειρωνακτική διακίνηση φορτίων</p> <p><b>4.14</b> Σήμανση εργοταξίων</p>	<p>Παρουσίαση του περιεχομένου με Power point χρησιμοποιώντας αρκετά πρακτικά παραδείγματα για διευκόλυνση της κατανόησης των εννοιών</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-Προβολή ταινιών και φωτογραφιών από πραγματικούς χώρους εργασίας</li> <li>-Προβολή ταινιών (κινουμένων σχεδίων) με τον ήρωα Naro του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την ΑΥΕ (EU-OSHA) ανάλογα με την συζητούμενη ενότητα (π.χ. κίνδυνοι από μηχανήματα κοπής)</li> <li>-Παρουσίαση σε Η/Υ της μεθόδου εκπόνησης εκτίμησης κινδύνου μέσω του ηλεκτρονικού εργαλείου π.χ. για ένα ξυλουργείο</li> <li>-Ανάθεση ομαδικών εργασιών (projects) π.χ. α) εκπόνηση εκτίμησης κινδύνου για μια επιχείρηση σχετική με την αντίστοιχη ειδικότητα, β) οργάνωση συστήματος διαχείρισης ΑΥΕ σε μια επιχείρηση, γ)οργάνωση καμπάνιας ενημέρωσης μέσα σε μια επιχείρηση</li> <li>-Επίσκεψη εμπειρογνώμονα /επαγγελματία της ΑΥΕ και συζήτηση με τους μαθητές/τριες.</li> </ul> <p>Επίσκεψη των μαθητών/τριών σε επαγγελματικό χώρο συναφή με την ειδικότητα τους και παρουσίαση των κινδύνων και των μέτρων ασφάλειας</p>
---	---	--

	<p><b>4.15</b> Ανυψωτικά μηχανήματα - Μηχανήματα έργων-Περονοφόρα οχήματα</p> <p><b>4.16</b> Ειδικά μέσα ατομικής προστασίας</p> <p><b>Εφαρμοσμένων Τεχνών</b></p> <p><b>4.17</b> Κίνδυνοι από ειδικούς χημικούς παράγοντες (π.χ. χρώματα, διαλύτες)</p> <p><b>4.18</b> Ασφάλεια εργαλείων χειρός και φορητών εργαλείων (π.χ. κοπτικά)</p> <p><b>4.19</b> Πολύωρη εργασία σε κουραστικές στάσεις σώματος- Μυοσκελετικά προβλήματα</p> <p><b>4.20</b> Ειδικά μέσα ατομικής προστασίας</p> <p><b>4.21</b> Ασφάλεια βιομηχανικών αερίων</p> <p><b>4.22</b> Πολύωρη εργασία σε κουραστικές στάσεις σώματος- Μυοσκελετικά προβλήματα</p> <p><b>4.23</b> Ασφάλεια εργαλείων ηλεκτρικών, χειρός και φορητών εργαλείων (π.χ. κοπτικά)</p> <p><b>4.24</b> Ασφάλεια ειδικών μηχανημάτων ( πχ. επεξεργασίας υφασμάτων και ξύλο, μεταποίησης ενδυμάτων και επίπλου κτλ) Ειδικά μέσα ατομικής προστασίας</p> <p><b>Ηλεκτρολογίας, Ηλεκτρονικής και Αυτοματισμού</b></p> <p><b>4.25</b> Ασφάλεια ηλεκτρολογικών/ηλεκτρονικών εγκαταστάσεων</p> <p><b>4.26</b> Μέσα ατομικής προστασίας</p> <p><b>Μηχανολογίας</b> Κίνδυνοι από χρήση μηχανημάτων</p>	
--	--	--

<p><b>4.26.1</b> Προληπτική συντήρηση, επισκευές</p> <p><b>4.26.2</b> Ασφάλεια εργαλείων χειρός και φορητά εργαλεία (κοπτικά, ηλεκτροσυγκολλήσεων κλπ)</p> <p><b>4.26.3</b> Ασφάλεια μηχανών κατεργασίας μετάλλων</p> <p><b>4.26.4</b> Ασφάλεια ξυλουργικών μηχανημάτων</p> <p><b>4.26.5</b> Ασφάλεια μηχανών μηχανουργείων, πρεσών</p> <p><b>4.26.6</b> Ανυψωτικά μηχανήματα - Μηχανήματα έργων-Περονοφόρα οχήματα</p> <p><b>4.27</b> Ασφάλεια ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων</p> <p><b>4.28</b> Ασφάλεια βιομηχανικών αερίων</p> <p><b>4.29</b> Ειδικά μέσα ατομικής προστασίας</p> <p><b>Πληροφορικής</b></p> <p><b>4.30</b> Πολύωρη εργασία σε κουραστικές στάσεις σώματος- Μυοσκελετικά προβλήματα</p> <p><b>4.31</b> Εργασία σε κλειστούς χώρους</p> <p><b>4.32</b> Ασφάλεια εγκαταστάσεων</p> <p><b>Υγείας Πρόνοιας- Ευεξίας</b></p> <p><b>4.33</b> Πρόληψη τραυματισμών από αιχμηρά αντικείμενα –βιολογικοί κίνδυνοι</p> <p><b>4.34</b> Χειρωνακτική διακίνηση φορτίων</p> <p><b>4.35</b> Πολύωρη εργασία σε κουραστικές στάσεις σώματος – Μυοσκελετικά προβλήματα</p> <p><b>4.36</b> Ειδικά μέσα ατομικής προστασίας</p> <p><b>4.37</b> Κίνδυνοι από ειδικούς χημικούς παράγοντες (π.χ. φάρμακα, βαφές, διαλύτες, απολυμαντικά)</p>	
--	--



<p><b>4.38</b> Κίνδυνοι από ιοντίζουσες ακτινοβολίες (π.χ. τομογράφοι)</p> <p><b>4.39</b> Βία στην εργασία και εργασία σε βάρδιες</p> <p><b>Ναυτιλιακών Επαγγελμάτων</b></p> <p><b>4.40</b> Χώροι αποθήκευσης προϊόντων</p> <p><b>4.41</b> Πρόληψη τραυματισμών από αιχμηρά αντικείμενα –χημικοί κίνδυνοι</p> <p><b>4.42</b> Κίνδυνοι από χρήση μηχανημάτων</p> <p><b>4.43</b> Προληπτική συντήρηση, επισκευές και</p> <p><b>4.44</b> Ασφάλεια μηχανημάτων</p> <p><b>4.45</b> Πολύωρη εργασία σε κουραστικές στάσεις σώματος–Μυοσκελετικά προβλήματα</p> <p><b>4.46</b> Χειρωνακτική διακίνηση φορτίων</p> <p><b>4.47</b> Ειδικά μέσα ατομικής προστασίας</p> <p><b>4.48</b> Ασφάλεια ηλεκτρολογικών /ηλεκτρονικών εγκαταστάσεων</p> <p><b>4.49</b> Γενικά ζητήματα ασφάλειας και υγείας στο πλοίο</p> <p><b>4.50</b> Έκτακτες ανάγκες στο πλοίο</p> <p><b>4.51</b> Μεταφορά επικίνδυνων εμπορευμάτων</p> <p><b>4.52</b> Ασφαλής πρόσβαση στο πλοίο</p> <p><b>4.53</b> Ασφαλής μετακίνηση επί του πλοίου</p> <p><b>4.54</b> Ασφάλεια σε χώρους εργασίας και ενδιαιτήσεως.</p>	
---	--

### Οδηγίες διδασκαλίας

Βασικός σκοπός του μαθήματος είναι να εφοδιάσει το μαθητή/τρια με τις απαραίτητες πληροφορίες, γνώσεις και δεξιότητες που θα επιτρέψουν τη σταδιακή ένταξη σε μια δυναμικά μεταβαλλόμενη αγορά εργασίας αλλά και στην ενεργό κοινωνική ζωή. Ο εν λόγω σκοπός βρίσκεται σε πλήρη αρμονία με τους γενικότερους σκοπούς της εκπαίδευσης και ειδικότερα με το ‘... να καλλιεργούν αρμονικά ... τις κλίσεις τους και τα διαφέροντά τους ... Να αποκτούν .. κοινωνική ταυτότητα και

συνείδηση ... να αντιλαμβάνονται... την κοινωνική αξία και ισοτιμία της πνευματικής και χειρωνακτικής εργασίας ..' ( εδ. β /παρ.1 /άρθρο 1 /κεφ. Α του 1566/85).

Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο/η μελλοντικά εργαζόμενος/η οφείλει να έχει βασικές γνώσεις σε ζητήματα απασχόλησης, εργατικής νομοθεσίας, υγείας και ασφάλειας, πρακτικών θεμάτων διοίκησης κ.ά., ώστε να μπορεί να ελίσσεται αποτελεσματικά στο σύγχρονο ευμετάβλητο εργασιακό περιβάλλον έχοντας παράλληλα συνείδηση των ιδιαίτερων ατομικών χαρακτηριστικών του καθώς και των επαγγελματικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του, οι **ειδικότεροι στόχοι** του μαθήματος είναι:

- να υποστηρίξει το μαθητή/μαθήτρια να εντοπίσει τα ιδιαίτερα ατομικά χαρακτηριστικά του/της που διαμορφώνουν τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές του/της αποφάσεις
- να διευκολύνει -υποστηρίξει το μαθητή και τη μαθήτρια στην προσπάθειά του/της να αναζητήσει ενεργά έγκυρη και πρόσφατη πληροφόρηση σε θέματα που αφορούν στην επαγγελματική του σταδιοδρομία, αναπτύσσοντας παράλληλα δεξιότητες συγκέντρωσης, κριτικής ανάγνωσης και διαχείρισης της πληροφορίας
- να ενεργοποιήσει- ευαισθητοποιήσει το μαθητή και τη μαθήτρια ώστε ενεργά- συνειδητά και ώριμα (ανάλογα με την ηλικιακή και αναπτυξιακή του/της πορεία) να πάρει αποφάσεις που αφορούν στη σταδιοδρομία του/της (και ειδικότερα να επιλέξει ειδικότητα αφότου έχει γνωρίσει τις ιδιαιτερότητες των ειδικοτήτων που περιλαμβάνει ο τομέας του/της)
- να ενημερώσει- ευαισθητοποιήσει το μαθητή και τη μαθήτρια σε θέματα που αφορούν στο περιεχόμενο/ αντικείμενο των ειδικοτήτων του τομέα του/της
- να συνδέσει τη θεωρητική εκπαίδευση με τις σύγχρονες συνθήκες/ απαιτήσεις στην αγορά εργασίας σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο
- να αναδείξει τις αρχές, προϋποθέσεις και πρακτικές διασφάλισης της ατομικής υγείας και ασφάλειας του εργαζόμενου στο εργασιακό πλαίσιο
- να προετοιμάσει το μαθητή και τη μαθήτρια σε θέματα που αφορούν στο μελλοντικό του/της ρόλο ως εργαζόμενος/η ώστε να ενταχθεί ομαλά στην αγορά εργασίας.

Σε συμφωνία με το παραπάνω πλαίσιο, το μάθημα πρέπει να διαθέτει τα **εξής χαρακτηριστικά**:

- ⇒ να είναι *μαθητοκεντρικό*, προσαρμοσμένο στις ιδιαίτερες ανάγκες του αναπτυξιακού και ηλικιακού σταδίου που βρίσκονται οι μαθητές/τριες,
- ⇒ να είναι *ευέλικτο* με δυνατότητα προσαρμογής και ανανέωσης ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες και συνθήκες τόσο σε επίπεδο ατόμου- ομάδας όσο και σε επίπεδο τοπικής πραγματικότητας,
- ⇒ να είναι *σύγχρονο* και να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ανάγκες της αγοράς εργασίας (λαμβάνοντας υπόψη τις κοινωνικοοικονομικές ανακατατάξεις, τις τεχνολογικές εξελίξεις σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο δίνοντας παράλληλα την κοινωνική ανθρωποκεντρική διάσταση της σταδιοδρομίας - προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη-),
- ⇒ να λειτουργεί λιγότερο συμβατικά όσον αφορά το ρόλο του/ης εκπαιδευτικού ο οποίος, στην προκειμένη περίπτωση, αναλαμβάνει ρόλο κύρια διευκολυντικό- υποστηρικτικό- εμπνευστικό παρά ηγετικό- καθοδηγητικό- δασκαλοκεντρικό,

- ⇒ να χρησιμοποιεί μέσα και μεθόδους που ανταποκρίνονται στην ενεργό συμμετοχική μάθηση, που καλλιεργούν την ανάπτυξη κριτικών ατόμων,
- ⇒ για να μπορούν τα παραπάνω χαρακτηριστικά να εφαρμοστούν απαραίτητη προϋπόθεση είναι η δημιουργία ενός κλίματος που διευκολύνει την προσωπική ανάπτυξη και ενεργό μάθηση.

Το τελευταίο μπορεί να επιτευχθεί ειδικά όταν ο/η μαθητής/τρια:

- \* διευκολύνεται να αναπτύξει μια σχέση εμπιστοσύνης με τον/την εκπαιδευτικό, η οποία σχέση από μόνη της μπορεί να καταστεί πηγή μάθησης και ανάπτυξης
- \* εμπλέκεται ενεργά στο σχεδιασμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας
- \* γίνεται ικανός/ή να συνδέει τα διαδραματιζόμενα στην εκπαιδευτική πράξη, με τις ατομικές του/της ανάγκες, ανησυχίες, προβληματισμούς
- \* αποκτά την δυνατότητα επιλογής και προσαρμογής των όσων λαμβάνουν χώρα στην τάξη με τις ιδιαίτερες ανάγκες- ικανότητες και ενδιαφέροντα
- \* εμπλέκεται δυναμικά και ενεργά στην υλοποίηση των στόχων που από κοινού με τον εκπαιδευτικό έχουν τεθεί
- \* αναγνωρίζεται ολιστικά σαν μια προσωπικότητα που σκέπτεται, αισθάνεται, και ενεργεί

Το μάθημα «**Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός, Ασφάλεια και Υγεία στο χώρο εργασίας**» είναι μάθημα που προσφέρεται για ουσιαστικό διάλογο (όχι επιμέρους μονολόγους), για διερευνητική και ανακαλυπτική μάθηση. Τα θέματα θα πρέπει να προσεγγίζονται με συμμετοχικές και βιωματικές μεθοδολογίες που προωθούν την ανακαλυπτική μάθηση και καλλιεργούν ικανότητες, δεξιότητες και στάσεις. Ειδικότερα, οι μέθοδοι και οι τεχνικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο εν λόγω μάθημα είναι οι εξής:

- α) Η μαθητοκεντρική εξατομικευμένη και διαφοροποιημένη διδασκαλία με στόχο την ενεργοποίηση και συμμετοχή του μαθητή/τριας, ώστε ο μαθητής/τρια να μάθει να μαθαίνει.
- β) Η διαθεματική και διεπιστημονική προσέγγιση, με στόχο τη συνολική αντίληψη του αντικειμένου και της πραγματικότητας.
- γ) Η μελέτη πηγών με στόχο την ενεργοποίηση του μαθητή/τριας και την ιστορική και συγκριτική προσέγγιση της γνώσης.
- δ) Η χρήση των παραδοσιακών μεθόδων διδασκαλίας (αφήγηση, ερωτήσεις-απαντήσεις, διάλογος, χρήση σχολικού εγχειριδίου και βοηθημάτων, εργασίες μαθητών κ.λπ.).
- ε) Η διαφοροποιημένη διδασκαλία, κατά την οποία δίνεται έμφαση:
  - ▶ στην αξιοποίηση των προηγούμενων γνώσεων και εμπειριών των μαθητών/τριών
  - ▶ στην καλλιέργεια κινήτρων για ενεργοποίηση της συμμετοχής,
  - ▶ στην καλλιέργεια κλίματος αναγνώρισης και αποδοχής,
  - ▶ στην καλλιέργεια επικοινωνίας και κοινωνικών αλληλεπιδράσεων,
  - ▶ στη συμμετοχή των μαθητών/τριών στη διαχείριση της μάθησής τους,
  - ▶ στη διαμόρφωση ελκυστικών περιβαλλόντων μάθησης και τη σύνδεσή τους με τα περιβάλλοντα ζωής.

Επισημαίνεται ότι οι παραπάνω προσεγγίσεις δεν είναι περιοριστικές. Κάθε εκπαιδευτικός, σε κάθε διδακτική ώρα, μπορεί να εφαρμόσει όποιες μεθόδους και τεχνικές κρίνει προσφορότερες, αρκεί να αφήσει τη φαντασία του ελεύθερη, έχοντας ως οδηγό τους στόχους του μαθήματος και την πρόοδο των μαθητών/τριών.

Το συγκεκριμένο μάθημα αποτελείται από δύο θεματικές περιοχές.

#### **α. Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός**

Γνωρίζω το σήμερα/Διερευνώ το αύριο

Η προσωπικότητά μας, κλειδί για το μέλλον Συνεχώς βελτιώνομαι

Τι μας χωρίζει, τι μας ενώνει

Οι εκπαιδευτικές και επαγγελματικές αποφάσεις

Παίρνοντας εκπαιδευτικές και επαγγελματικές αποφάσεις

Αναπτύσσομαι δια βίου

Το εργασιακό περιβάλλον στον 21<sup>ο</sup> αιώνα

Το ζήτημα της ανεργίας. Αντιμετωπίζεται

Σήμερα στο Σχολείο, Αύριο στην Αγορά Εργασίας: Ένας εργαζόμενος και μια εργαζόμενη που συνεχώς μαθαίνουν και εξελίσσονται

Σπουδές και Εργασία χωρίς σύνορα

Το Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα

Ταξινόμηση Επαγγελμάτων

#### **β. Ασφάλεια και Υγεία**

Δομικά στοιχεία του εργασιακού περιβάλλοντος (φυσικό περιβάλλον, υλικό περιβάλλον, αρχιτεκτονική και εργονομία, κοινωνικό περιβάλλον κ.ά.)

Η έννοια της ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων

Όργανα βελτίωσης των συνθηκών εργασίας (αρμόδιες επιτροπές, γιατρός εργασίας, τεχνικός ασφαλείας, ισχύον θεσμικό πλαίσιο)

Μέσα Ατομικής Προστασίας και χρήση τους

Η έννοια και τρόποι πρόληψης του επαγγελματικού κινδύνου

Εργατικά ατυχήματα – Επαγγελματικές Ασθένειες

Βλαπτικοί παράγοντες και τρόποι περιορισμού τους

Υποχρεώσεις Εργαζομένων – Εργοδοτών και Πολιτείας για τη διασφάλιση της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων.

Οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να επιδείξουν ευελιξία στον χρονικό προγραμματισμό του μαθήματος, ώστε να το προσαρμόσουν κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο στις εκάστοτε εκπαιδευτικές και παιδαγωγικές συνθήκες και συγκυρίες. Οπωσδήποτε πρέπει να φροντίσουν να καλυφθεί η θεματολογία του δεύτερου μέρους.

Μέσα και Όργανα Εργαλεία – εκπαιδευτικό Υλικό:

Για τη διδασκαλία του μαθήματος είναι απαραίτητα:

Το βιβλίο του μαθήματος, συσκευή video προβολέα και Η/Υ με σύνδεση σε Ίντερνετ για την παρουσίαση (Power Point) εκπαιδευτικών CD και ιστοσελίδων ως συμπληρωματικό υλικό

όπως:

Προτεινόμενο Υποστηρικτικό Υλικό:

- Σχεδιάζω το Μέλλον μου, Βιβλίο Μαθητή
- Σχεδιάζω το Μέλλον μου, Βιβλίο Καθηγητή

Χρήσιμες Ιστοσελίδες

- <http://www.mysep.gr/?cat=120>
- Διαδικτυακή πύλη εφήβων (ΕΟΠΠΕΠ): <http://www.eoppep.gr/teens/>

Ιστοσελίδες στη δικτυακή πύλη του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης:

- <http://www.ypakp.gr/index.php?ID=V1MLCqNyGs18p3ug>

Διαδρομή: Σύνδεση με <http://www.ypakp.gr/> Από το μενού πάνω αριστερά, επιλέγω Θέματα και μετά Ασφάλεια και Υγεία στην Εργασία

Προτείνεται επίσης οι εκπαιδευτικοί να εστιάσουν κατά προτεραιότητα στα θέματα υγείας και ασφάλειας που αντιστοιχούν στους Τομείς που λειτουργούν στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα.

## ΖΩΝΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ (Ζ.Δ.Δ.)

### Α΄ τάξη Ημερήσιου και Εσπερινού ΕΠΑ.Λ.

Περιεχόμενα	
<a href="#">Γενικές Οδηγίες</a>	σελ. 22
<a href="#">Παράρτημα –Συνοπτική Περιγραφή Πρότασης Ζώνης Δημιουργικών Δραστηριοτήτων</a>	σελ. 25

Η Ζώνη Δημιουργικών Δραστηριοτήτων δίνει τη δυνατότητα στη σχολική μονάδα να διαμορφώσει από κοινού ένα σύνολο εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων σύμφωνα με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα, τόσο των μαθητών/μαθητριών όσο και της τοπικής κοινωνίας. Η καινοτομία αυτή βασίζεται στην αναμόρφωση του σχολικού χρόνου και στην καλλιέργεια συνεργατικής προσέγγισης της μάθησης. Σκοπεύει στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, της συλλογικής προσπάθειας και της βιωματικής δράσης του/της μαθητή/μαθήτριας μέσα από δραστηριότητες ειδικά σχεδιασμένες για συγκεκριμένη σχολική μονάδα. Σκοπεύει, επίσης, στη δημιουργία ενός ευχάριστου και δημιουργικού περιβάλλοντος, όπου η μάθηση και η διδασκαλία δεν αντιμετωπίζονται ως παθητική αποδοχή αποσπασματικών γνώσεων.

Η αξιοποίηση των κλίσεων των μαθητών/μαθητριών και της δημιουργικής τους έκφρασης, η πνευματική καλλιέργεια, η ολοκλήρωση της προσωπικότητας του μαθητή/μαθήτριας, καθώς και η συνεργασία μεταξύ των μελών της σχολικής κοινότητας αποτελούν πρωταρχικούς σκοπούς της «Ζώνης Δημιουργικών Δραστηριοτήτων». Η αξιοποίηση της Ζ.Δ.Δ. παρέχει την δυνατότητα της καλλιέργειας των ιδιαίτερων κλίσεων και δεξιοτήτων των μαθητών/τριών, της ευαισθητοποίησής τους σε θέματα ευρύτερου κοινωνικού ενδιαφέροντος αλλά και ανάπτυξης συλλογικού πνεύματος. Στο πλαίσιο της Ζώνης Δημιουργικών Δραστηριοτήτων οι μαθητές/μαθήτριες αναπτύσσουν πολύπλευρη δραστηριότητα και μπορούν να πραγματοποιούν ποικίλες εκδηλώσεις με σκοπό τη σύνδεση του σχολείου με την τοπική κοινωνία.

#### Γενικές Οδηγίες

Στην αρχή του σχολικού έτους οι εκπαιδευτικοί, στους οποίους έχει ανατεθεί η εφαρμογή της Ζ.Δ.Δ. ενημερώνουν τον Σύλλογο Διδασκόντων για τη θεματική περιοχή που επιθυμούν να υλοποιήσουν στο πλαίσιο της Ζ.Δ.Δ. Στη συνέχεια συγκροτούνται οι ομάδες με βάση τα ενδιαφέροντα των μαθητών/μαθητριών. Μετά τη συγκρότηση των ομάδων, ο/η εκπαιδευτικός σε συνεργασία με τους/τις μαθητές/μαθήτριες οριστικοποιούν το θέμα, καθορίζουν τους στόχους και οργανώνουν την πορεία εργασίας. Η Ζ.Δ.Δ. θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να βασίζεται στα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητες των μαθητών και στις αρχές της βιωματικής προσέγγισης, την ενθάρρυνση και την ενίσχυση της δημιουργικότητας και της έκφρασης. Ο/η εκπαιδευτικός προχωρά στον σχεδιασμό του προγράμματος σύμφωνα με συγκεκριμένη φόρμα (βλ. Παράρτημα), την οποία συμπληρώνει προκειμένου να κατατεθεί για έγκριση στον Σύλλογο Διδασκόντων, ο οποίος ενθαρρύνεται να συμβάλει με πρόσθετες ιδέες και προτάσεις. Οι προτάσεις, αφού εγκριθούν από τον Σύλλογο Διδασκόντων/Διδασκουσών, κοινοποιούνται προς ενημέρωση στον/στην Σύμβουλο Παιδαγωγικής Ευθύνης της σχολικής μονάδας, ο/η οποίος/α

μπορεί να υποβάλει παρατηρήσεις ή να υποδείξει σχετικό υλικό ή να συμβουλευτεί κατά τη διάρκεια της υλοποίησης.

Εάν ο/η εκπαιδευτικός και η ομάδα των μαθητών/τριών το επιθυμούν, το ίδιο σχέδιο δύναται να υποβληθεί και στους Υπευθύνους Σχολικών Δραστηριοτήτων της οικείας Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, προκειμένου οι τελευταίοι, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, να το προωθήσουν για έγκριση στην Επιτροπή Σχολικών Δραστηριοτήτων. Οι Υπεύθυνοι σχολικών Δραστηριοτήτων κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους μπορούν να υποστηρίζουν την ομαλή εξέλιξη των προγραμμάτων ευθύνης τους, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στη σχετική εγκύκλιο σχολικών δραστηριοτήτων. Οι Υπεύθυνοι ενημερώνουν τους εκπαιδευτικούς για το επιπρόσθετο διδακτικό υλικό που μπορούν να αξιοποιήσουν, τις επιμορφωτικές δυνατότητες, τη δυνατότητα ένταξης σε τοπικά, εθνικά, ευρωπαϊκά και διεθνή θεματικά δίκτυα, τους διαγωνισμούς καθώς και όλες τις δυνατότητες που μπορούν να αξιοποιηθούν προς όφελος των μαθητών/ μαθητριών και των σχολικών μονάδων.

Πριν τη λήξη του Α΄ τετραμήνου συγκαλείται ο Σύλλογος Διδασκόντων/Διδασκουσών με στόχο την αποτίμηση της πορείας υλοποίησης της Ζ.Δ.Δ. και της Ε.Ε.Τ. και τη λήψη μέτρων αντιμετώπισης τυχόν προβλημάτων, καθώς και την αξιοποίηση νέων δεδομένων, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα και χαρακτηριστικά των μαθητών/μαθητριών. Επίσης, δίδεται η δυνατότητα αλλαγής της μαθητικής σύνθεσης των ομάδων και των θεμάτων μετά από κατάλληλη αιτιολόγηση. Σε αυτή την παιδαγωγική συνεδρίαση οι διδάσκοντες/ διδάσκουσες παρουσιάζουν στον Σύλλογο Διδασκόντων την πορεία εξέλιξης των προγραμμάτων αυτών καθώς και όλες τις πιθανές δυσκολίες. Στόχος αυτής της παιδαγωγικής συνεδρίασης θα πρέπει να είναι η ενίσχυση της εμπλοκής και της πληροφόρησης όλης της σχολικής μονάδας για τη δράση της Ζ.Δ.Δ.. Στη συγκεκριμένη συνεδρίαση δύνανται να συμμετέχουν και μέλη των μαθητικών κοινοτήτων.

Κατά τον τελευταίο μήνα του σχολικού έτους πραγματοποιούνται οι παρουσιάσεις και κατατίθενται στον Σύλλογο Διδασκόντων τα παραδοτέα (κατασκευές, τεχνήματα, φωτογραφίες, βίντεο, λεύκωμα κ.ά.). Τα αποτελέσματα της Ζ.Δ.Δ. αναρτώνται στην ιστοσελίδα του σχολείου με όλο το υλικό που η ομάδα κρίνει απαραίτητο και σύμφωνα με όσα προβλέπονται στον κόμβο του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου «Ασφάλεια στο Διαδίκτυο» <http://internet-safety.sch.gr/>. Οι μαθητές και μαθήτριες δύνανται να λαμβάνουν τιμητικό δίπλωμα συμμετοχής, όπως αυτό θα καθορίζεται και θα σχεδιάζεται από κάθε σχολική μονάδα.

Ιδέες για δραστηριότητες μπορούν να αντληθούν από την ιστοσελίδα του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) <http://www.iep.edu.gr/el/tee-yliko/164-protaseis-zonis-dimiourgikon-drastiriotiton>, καθώς και από σχετικές περιοχές του εθνικού αποθετηρίου «Φωτόδεντρο» (π.χ. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Αγωγή Υγείας, με αναζήτηση με το λήμμα «Πολιτισμός» κλπ) <http://photodentro.edu.gr/aggregator/browsebytaxon>.

Ενδεικτικά στη Ζ.Δ.Δ. μπορούν να υλοποιηθούν προγράμματα Σχολικών Δραστηριοτήτων, Π.Ε., Αγωγής Υγείας, Αγωγής Σταδιοδρομίας, Πολιτιστικών Θεμάτων, αθλητικών δραστηριοτήτων ευρείας θεματολογίας, όπως: η δημιουργία αθλητικών ομάδων, ομάδα αισθητικών και λειτουργικών παρεμβάσεων στους εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους του σχολείου ή ομάδα κατάθεσης προτάσεων παρέμβασης σε θέματα που απασχολούν την τοπική κοινωνία στους τοπικούς φορείς, ομάδες με θέματα αφιερωμένα σε παγκόσμιες ημέρες και επετείους, φωτογραφίας, κινηματογράφου, δημοσιογραφίας,

χορού κ.ά. Σε κάθε περίπτωση, είναι απαραίτητο να τηρούνται τα κατάλληλα μέτρα υγείας και ασφάλειας.

Για την αξιολόγηση στο πλαίσιο του μαθήματος λαμβάνονται υπόψη: η συμβολή των μαθητών/μαθητριών στη διαμόρφωση του θέματος, η ενεργός συμμετοχή στην αναζήτηση πληροφοριών και λύσεων, η συμμετοχή στις ομαδικές δραστηριότητες, η συνέπεια στις υποχρεώσεις και δεσμεύσεις του/της στην ομάδα, η συνεργατικότητα, η γενικότερη συμμετοχή στην πορεία υλοποίησης και παρουσίασης της δραστηριότητας και των παραδοτέων. Επίσης, κρίνεται σκόπιμο τα μέλη της ομάδας να ορίσουν από την αρχή της δραστηριότητας πρόσθετα δικά τους κριτήρια αξιολόγησης και να συμβάλουν στην ατομική τους αξιολόγηση με τη συμπλήρωση ενός δελτίου αυτοαξιολόγησης μαθητή/μαθήτριας που θα περιλαμβάνει όλα τα παραπάνω κριτήρια. Σε κάθε περίπτωση, η αξιολόγηση θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη και να ενισχύει τα θετικά σημεία της προσωπικότητας κάθε μαθητή/μαθήτριας.

Τέλος, εφόσον είναι εφικτό, η Ζ.Δ.Δ. είναι σκόπιμο να υλοποιείται στις τρεις (3) τελευταίες διδακτικές ώρες του Ωρολογίου Προγράμματος των Ημερησίων ΕΠΑ.Λ. και στις δύο (2) τελευταίες των Εσπερινών ΕΠΑ.Λ.

**Οι διδάσκοντες να ενημερωθούν ενυπόγραφα.**

**Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ  
ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

**ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΑΞΕΒΑΝΑΚΗΣ**

**Εσωτερική Διανομή:**

- Γραφείο Υφυπουργού κ. Δ. Μπαξεβανάκη
- Γραφείο Γενικού Γραμματέα κ. Γ. Αγγελόπουλου
- Δ/νση Θρησκευτικής Εκπ/σης
- Δ/νση Ειδικής Αγωγής & Εκπ/σης
- Δ/νση Παιδείας, Ομογ., Διαπολ. Εκπ/σης και Μειον. Σχολείων
- Αυτοτελές Τμήμα Επαγγελματικού Προσ/μού
- Γενική Διεύθυνση Σπουδών Π/θμιας και Δ/θμιας Εκπ/σης
- Δ/νση Επαγγ/κής Εκπ/σης -Τμήμα Α΄



## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

### ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΖΩΝΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

#### ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ/-ΩΝ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ  
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ/ΩΝ

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

#### 1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

##### 1.1 ΤΙΤΛΟΣ

.....

##### 1.3 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ/ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ

.....

##### 1.4 ΣΚΟΠΟΣ

.....

##### 1.5 ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

.....

##### 1.6 ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

.....

##### 1.7 ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ/ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΘΟΥΝ

.....

##### 1.8 ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ

- ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ
- ΑΓΩΓΗ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑΣ
- ΤΕΧΝΕΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
- ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
- ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
- ΑΛΛΟ .....

#### 2. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

##### 2.1 Μεθοδολογία υλοποίησης

.....

##### 2.2 Πορεία υλοποίησης

.....

#### 3. ΜΗΝΙΑΙΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΔΡΑΣΕΩΝ

#### 4. ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ

.....

#### 5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

.....